

Lengte

14 km

Start- en eindpunt

Natuurpoort Bos & Co
Vijf Eikenweg 56
4903 RK Oosterhout

Openbaar vervoer

 Buslijn 231 Arriva, Rijen - Waalwijk. Bushalte Steenhovensebaan. Naar de route over de Steenhovensebaan en bij Hertepad de route oppikken.

Parkeren

 Natuurpoort en Baroniepoort, Bos & Co, Vijfeikenweg 56, 4903 RK Oosterhout

Horeca

 Bos & Co
Vijf Eikenweg 56
4903 RK Oosterhout

 Jacobushoeve
Steenovensebaan 29
4849 RD Dorst

 brasserie en ijssalon Spijs en Ijs
Dongenseweg 40
5121 PD Rijen

 Op een aantal plekken zijn bankjes en picknickplaatsen.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

30-05-2024

Baronie van Breda

Deze rondwandeling voert ons voor het grootste deel door de uitgestrekte Boswachterij Dorst van Staatsbosbeheer. Hier kun je plotseling 'oog in oog' komen staan met merkwaardig bouwwerken, die te midden van de natuur alle aandacht opeisen. Je blijft kijken naar deze kunstobjecten zonder precies te weten wáár je naar kijkt. Het zijn zogenaamde 'follies', architectonisch dwaze bouwwerken, die alleen de functie hebben je te verrassen en een beroep doen op je gevoelens. Staatsbosbeheer heeft verschillende kunstenaars een folly laten ontwerpen en een viertal is in de route opgenomen. We wandelen vanaf vertrek door bosgebied Steenblik, De Duiventoren en via Oud Oosterhout naar het bosgebied De Vijf Eiken. Vervolgens steken we de Vijfeikenweg over en komen in het centrale deel van Boswachterij Dorst, dat 'wandelvriendelijk' is gemaakt door een omheining om het begrazingsgebied voor Gallowayrunderen. Het is alleen toegankelijk voor wandelaars via een beperkt aantal voetgangerssluizen, die vrij wandelen ook moeilijker maken. Buitenom langs de Oude Leemkuilen en het voormalig Natuurbad Surae gaat de route voorbij de Nieuwe Leemkuilen en door bosgebied Achter de Keten. Na de gedenkplek voor Flight Sergeant P.R. Attwood wandelen we naar het buurtschap Seters en keren we door het bosgebied Lange Dreef terug naar het vertrekpunt Natuurpoort en Baroniepoort Bos & Co.

Routebeschrijving

- 1** Deze rondwandeling vertrekt vanaf de parkeerplaats bij Natuurpoort en Baroniepoort Bos & Co. We wandelen rechtsaf over de Ketenbaan en steken meteen aan de rotonde de Vijfeikenweg over en vervolgen de Ketenkaan. Na goed 75 meter wijzen de markeringen van het wandelroutenetwerk, het Hertogenpad en de Camino Brabant naar links en we wandelen hier het bos in over de Steenbliklaan. We betreden het gebied Steenblik, dat deel uitmaakt van het gebied dat als het Moerken op de topografische kaart staat vermeld, maar algemeen bekend is als de Duiventoren (1). Op de T-splitsing gaat de route naar rechts en blijven we op de Steenbliklaan. Na goed 100 meter nemen we naar links het smalle paadje door een klein open gebied. Langs een vennetje komen we op een brede bospad (Steenhovensebaan) en gaat de route linksaf en op de volgende kruising van bospaden nog even rechtdoor. We nemen het eerste bospad rechtsaf en volgen de route door bosgebied Steenblik tot we op de kruising van paden aan het open weidegebied midden in Steenblik uitkomen. Even langs de prikkeldraad en dan linksaf het bospad in. verderop slaan we het eerste pad naar rechts in, steken de Steenbliklaan over en negeren de zijpaden tot we aan een vennetje staan. Met de bocht naar links blijven we het bochtige bospad volgen tot we bij een opvallend plek aan de rechterzijde komen. Hier staat sinds 2004 midden in het bos, deels omgeven door een ringgracht, het kunstwerk Colombier, dat deel uit maakt van de Kunstroute van Staatsbosbeheer (2). We komen op het asfalt van de Duiventorenlaan met op de hoek KNP17.
- 2** Hier kiezen we voor de richting naar KNP13 over de Duiventorenlaan. In de bocht naar rechts nemen we het pad schuin links voor en komen we in het open landbouwgebied Moerken. Langs de bosrand bereiken we de markeringspaal van het Kabouterp pad en de Jacobshoeve. Bij deze markeringspaal wandelen we rechtsaf over het bruggetje richting Jacobshoeve en volgen na het klaphekje het grasbaantje tot we bij de

Jacobshoeve met horeca uitkomen. Hier gaat de route linksaf over de Steenhovensebaan tot aan het Hertepad. Op deze afslag naar rechts gaat de route door het open landschap van Klein Oosterhout. Na de paddenpoel aan de linkerkant, wandelen we op de T-splitsing linksaf over in een brede zandweg tot bij KNP43.

- 3** Bij KNP43 gaat de route scherp linksaf het bosgebied De Vijf Eiken (3) in. Oorspronkelijk staat dit gebied te boek als Kurassiersheide. Het bospad volgen we en slaan bij de eerste gelegenheid rechtsaf. Na goed honderd meter bij een open plek in het bos komen we aan opnieuw een folly, die onderdeel uitmaakt van de kunstroute in Boswachterij Dorst. Deze folly bestaat uit drie stukken muur naar een ontwerp van Frank Bezemer met de bijzondere techniek van Le Roy en is opgebouwd uit afgedankt bestratingsmateriaal. Langs deze folly vervolgen we het bospad dat verderop op de kruising van bospaden bij KNP91 uitkomt. Onze route gaat hier linksaf en wandelen parallel aan de Vijfeikenweg rechtdoor en we negeren alle kruisingen. Rechtdoor bereiken we aan het eind vlak voor de bebouwing van Rijen op een T-splitsing KNP44. Hier wandelen we naar rechts en komen uit op een geasfalteerd fietspad naast Vijf Eikenweg.

- 4** We steken bij de oversteekplaats voor fietsers de Vijf Eikenweg over en gaan via een klein wildrooster meteen het bos weer in. Aan het eind van dit pad voor een afrastering gaan we rechtsaf. Hier heeft achter de omheining in het verleden de inmiddels verdwenen Rijense steenfabriek 'De Vijf Eiken' (4) gestaan. Waar de afrastering met een hoek naar links gaat, lopen we even rechtdoor en houden het pad naar rechts aan. Aangekomen op de T-splitsing gaan we linksaf. We houden dit pad aan en steken op de kruising over door het klaphekje met een smal wildrooster ernaast. We komen in het gebied van de omheinde Boswachterij Dorst (5) langs de Oude Leemputten, waar aan de linkerzijde op een eiland een drietal opmerkelijke lage follies liggen (wellicht niet

zichtbaar door de overwoekerende begroeiing!). Het zijn een drietal vleermuiskelders, een folly gemaakt naar het ontwerp van beeldend kunstenaar Pjotr Müller. We passeren een boomstambankje en een informatiepaneel en vervolgen het pad. De route loopt langs de Lelievijver en vervolgens rond de oude zwemplas, waar tot 2005 het voormalige Natuurbad Surae (6) is geweest. Na een groen-metalen waterpeilmeter gaan we linksaf en houden het water van de beide meertjes aan onze linkerhand. We komen uit op de zandheuvel aan de noordkant van de oude zwemplas.

5 Bij de bankjes op de zandheuvel volgen we naar rechts noordwaarts het pad met voor ons aan de rechterzijde de eerste waterplas van de Nieuwe Leemkuilen. Na deze waterplas en voor de tweede waterplas van de Nieuwe Leemkuilen houden we rechts aan en volgen het pad op de oostelijke oever langs de bosrand. Op het punt waar we in de verte zicht krijgen op weer een folly nemen we het bospad naar rechts tot we even verderop op de kruising van de Honderdbunderweg staan. Hier vinden we een gedenkplaquette voor de RAF Pilot Flight Sergeant Peter Ralph Attwooll (7). Hier gaat de route linksaf tot aan het prikkeldraad. Het pad naar links voert ons naar de folly, aangeduid als De

Stal. Het ontwerp is van Jeroen Doorenweerd en is gebaseerd op het 'Omgekeerd Perspectief'. Vanaf deze folly volgen we het pad langs de bosrand tot aan de markering, waar we rechtsaf slaan. We wandelen hier langs de open plek waar een stevige afbakening staat voor een tijdelijke opvang van de Gallowayrunderen. We vervolgen het grasbaantje door het bosgebied tot op de T-splitsing met het André Mullerpad.

6 Linksaf over het André Mullerpad komen we aan een klaphekje. Door dit hekje gaat de route direct rechtsaf en wandelen langs het prikkeldraad tot we bij KNP64 staan. Hier slaan we een smal bospaadje in naar links en staan na enkele meters op een asfaltweg (Ketenbaan). Deze steken we over en vervolgen de route op de Seterseweg. We passeren Camping De Eekhoorn en komen aan het eind uit op de T-splitsing bij KNP9. De route gaat rechtsaf over de zandweg met fietspad (Lange Dreef) langs het golfterrein van de Oosterhoutse Golf Club. Na de bocht naar rechts wandelen we in de bocht naar links rechtuit door de brede laan van bosgebied Lange Dreef. Aan het einde gaat de route met de bocht naar rechts. De eerste gelegenheid naar links voert ons naar de Ketenbaan, waar we oversteken en op het parkeerterrein van Natuurpoort en Baroniepoort Bos & Co staan, het startpunt van onze rondwandeling.

Omgevingsinformatie

1 - De Duiventoren

De naam 'Duiwentoren' zou een verbastering zijn van 'Van Duivenvoorde', Graven van de Heerlijkheid Oosterhout van wie Willem van Duivenvoorde (1290 -1353) de meest bekende is. Midden in het bos ligt een gebied, dat oogt als een vesting zonder hart. Dat hart zou, volgens de verhalen, het Middeleeuwse Kasteel van Margaretha van Duivenvoorde zijn geweest. Het klinkt wel romantisch, maar niemand weet of dit verhaal op waarheid berust. Het adellijk geslacht Van Duivenvoorde is in die tijd wel de bezitter geweest van deze grond.

2 - Kunstroute Staatsbosbeheer

Door Staatsbosbeheer is een aantal kunstenaars gevraagd om voor Natuurgebied De Duiventoren en Boswachterij Dorst een vijftal 'Follies' te ontwerpen. Dit zijn architectonisch dwaze bouwwerken, die alleen de functie hebben je te verrassen en een beroep doen op je fantasie in relatie met de

omringende natuur. Op deze route komen we langs een viertal van deze merkwaardige objecten. Zo passeren we in De Duiventoren het kunstwerk 'Colombier' van de Gentse architecten Robbrecht & Daem. De Colombier of duiventoren is zeer zelfstandig ingeplant in het landschap en staat als een totempaal in zijn omgeving. De muren bestaan uit gestapelde blokken van pietra grigia di Vicenze, een kalkzandsteen met een heel natuurlijke uitstraling. De manier waarop de stenen gestapeld zijn, sluit vlakke, strakke muren uit. In dit weefsel van blokken zijn gaten gemaakt waardoor de vogels in- en uitvliegen, kunnen zitten en nesten bouwen. In het bosgebied De Vijf Eiken passeren we een folly, die bestaat uit drie stukken muur naar een ontwerp van Frank Bezemer met de bijzondere techniek van Le Roy en is opgebouwd uit afgedankt bestratingsmateriaal van bouwvakkers en stratenmakers. Het resultaat is opmerkelijk en de ongelijke structuur die ontstaat, biedt allerlei vogels een plaats om te nestelen. Bij de Leemkuilen liggen verscholen op een eilandje een drietal fantasierijke lage bouwwerken, die lijken op restanten uit een oude cultuur. Pjotr Müller maakte het ontwerp voor de ingang van drie vleermuiskelders. Wat je ziet zijn de fronten, die over lijken te lopen in het landschap. In de golvende vormen kunnen vogels nestelen, terwijl vleermuizen door de nauwe ingang huisvesting vinden in de kelders. En als laatste op de route vinden we in het bosgebied Achter de Keten tegenover de open ruimte van de Nieuwe Leemputten folly 'De Stal'. Op het eerste gezicht lijkt het een normaal gebouwtje, opgetrokken uit baksteen en bedekt met dakpannen. Maar als je beter kijkt, zie je dat er met deze stal, waar de Schotse Hooglanders beschutting kunnen vinden, iets vreemds aan de hand is. Het ontwerp van Jeroen Doorenweerd is gebaseerd op het 'omgekeerd perspectief', zoals dat in iconen of kindertekeningen wordt gebruikt. Je wordt als kijker als het ware voor de gek gehouden, omdat het verdwijnpunt niet op de horizon ligt maar in de toeschouwer.

3 - Bosgebied De Vijf Eiken

Oorspronkelijk staat dit gebied te boek als Kurassiersheide en Frederiksbossen. De Kurassiersheide herinnert aan een toernooiveld uit de riddertijd, waar geharnaste ridders elkaar uit het zadel probeerden te lichten. Het zouden de geslachten Van Strijen en Van Duivenvoorde zijn geweest, die hier hun ridderspelen hebben gehouden met alle daaraan verbonden schittering. De Frederiksbossen zijn genoemd naar Prins Frederik (1797-1881), broer van Koning Willem II en oprichter van de KMA in Breda.

4 - Voormalige Rijense steenfabriek 'De Vijf Eiken'

De oorsprong van deze steenfabriek gaat terug tot 1869, als de Belgische steenbakker Adriaan Michielsen met een steenbakkerij in Rijen begint, die in 1875 door Johannes van den Heuvel wordt overgenomen. Aan het begin van de 20ste eeuw worden hier na de overgang naar machinaal werken met persen om stenen te vormen ruim 14 miljoen stuks stenen geproduceerd. In 1921 wordt de steenfabriek aan de Familie Theeuwes en de Familie Toonders verkocht. Uiteindelijk heeft de Rijense steenfabriek 'De Vijf Eiken' met 54 het grootste aantal van Nederland, waar gelijktijdig 2 miljoen stenen in gebakken kunnen worden. Maar door allerlei problemen in de baksteenindustrie heeft steenfabriek 'De Vijf Eiken' in 1992 de deuren moeten sluiten. Wat hier nog is overgebleven zijn duidelijk zichtbaar in het landschap de Oude en Nieuwe Leemputten, die ontstaan zijn door het leemgraven voor de Rijense steenfabriek bij 'De Vijf Eiken'. Voor het oog verraadt eigenlijk niets meer, dat je met oude leemputten te doen hebt. De natuur heeft er haar rechten weer opgeëist na zijn bodemschatten te hebben afgestaan aan de nijverheid. Hier en daar groeit er wat riet aan de oevers en op de onberoerde waterspiegel drijven, dicht bij de oevers, de grote bladeren van de koningin der waterplanten, de witte waterlelie, die hier geen andere taak heeft dan mooi te zijn.

5 - Boswachterij Dorst

Het uitgestrekte bosgebied van 1100 hectare komt in 1899 in bezit van Staatbosbeheer, nadat gebied jarenlang als militair oefenterrein in gebruik is geweest. Het wordt opnieuw beplant met voornamelijk grove dennenbos. Daarnaast zijn er een aantal leemputten die ontstaan zijn door de activiteiten van

de voormalige steenfabriek 'De Vijf Eiken'. In 2021 is Staatsbosbeheer gestart met de herinrichting van Boswachterij Dorst en is de boswachterij door een zoneringsplan opgedeeld in meerdere gebieden. Er zijn nu grote grazers, zoals Galloway runderen, in het centraal gelegen begrazingsgebied rondom de leemputten om het stuivend karakter te behouden. Om hen de rust en ruimte te geven voor hun beheerwerk is het gebied rondom de leemputten omheind en alleen via een beperkt aantal voetgangerssluizen voor wandelaars 'wandelvriendelijk' gemaakt is. Het omheinde gebied is dus niet meer toegankelijk voor rolstoelen, kinderwagens, fietsers, mountainbikers en aanspanningen!! Maar dit betekent ook dat vrij en creatief wandelen door die voetgangerssluizen ook moeilijker is geworden. Het wandelroutenetwerk van Visit/Brabant is hierdoor aangepast en in het omheinde begrazingsgebied helemaal ontmanteld.

6 - Verdwenen Natuurbad Surae

Natuurbad Surae is in 2005 na bijna 80 jaar bij referendum door de Gemeente Oosterhout definitief gesloten. Deze grootste leemput wordt in 1931 verpacht aan de Bredase sportleraar en zwempromotor A. Kuyt, die er zwemles gaat geven. Hij geeft het natuurbad de naam 'Surae', wat in het Latijn 'Kuyt' betekent. Van lieverlee komen er voorzieningen rond de plassen, er worden kleedhokjes gebouwd en er komt een blokhut, waar versnaperingen worden verkocht. Het aanpassen van het zwembad gebeurt in een werkverschaffingsproject om langdurig werklozen aan een nuttige dagbesteding te helpen. Ook een kanovijver maakt dan deel uit van Surae, dat als openluchtzwembad een bovenregionale aantrekkingskracht heeft. Alles draait om de belangrijkste attractie: het bosmeer met een zoetwaterstrand en daarom heen horeca en andere attracties. Maar als de Gemeente Oosterhout de exploitatie in 1976 overneemt, gaat het mis als zij er in de jaren 80 een bungalowpark van wil maken. Na jaren van gehakketak tussen Staatsbosbeheer, de Gemeente Oosterhout en de omliggende gemeenten valt uiteindelijk het doek en wordt de zwemvijver teruggegeven aan Moeder Natuur. Nu is van dit verleden niets meer zichtbaar en rest slechts de herinnering.

7 - Monument Flight Sergeant P. R. Attwooll

De RAF Pilot Flight Sergeant Peter Ralph Attwooll maakt met zijn Spitfire MK XVI, RR 255, 9 NY deel uit van een sectie van het RAF 127 Squadron met Woensdrecht als thuisbasis, die op 29 december 1944 een beschieting uitvoert op gebied in Andel. Het toestel wordt in de radiator getroffen door Duits afweergeschut en Peter Ralph Attwooll maakt een geforceerde noodlanding in dit gebied, crasht en wordt ten gevolge van verbranding dood gevonden in zijn Spitfire. Zijn stoffelijk overschot wordt naar Breda overgebracht, waar hij tijdelijk wordt begraven en later op het British War Cemetery van Bergen op Zoom zijn laatste rustplaats krijgt.

Op pad in Boswachterij Dorst, 14 km

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen

